

Raportti tarkastuskäynnistä, jonka Turun maakuntamuseon tutkija Heljä Brusila suoritti 19.11.2008 Someron Huhdanmäelle maa-ainesottohankkeen vuoksi.
Tila: Hovirinta 761-422-5-111

SOMERO PITKÄJÄRVI HUHDANMÄKI

Huhdanmäki -niminen metsäkukkula sijaitsee Someron luoteisosassa, VT 10:stä noin neljä kilometriä kaakkoon Pitkäjärvelle johtavaa Isoniituntietä pitkin. Huhdanmäki on tasaisen peltoaukean itäreunasta kohoava, osin kalliopohjainen metsämäki, jonka itäpuoliskossa on nykyisin maa-ainesottotoimintaa. Mäen länsi- ja lounaisrinteen kalliopohjaisilla terasseilla on kaksi kiinteää muinaisjäännöstä – kiviröykkiötä – noin 200 m:n etäisyydellä toisistaan. Ne on merkitty muinaisjäännösrekisteriin nimillä Huhdanmäki 1 (761010013) ja Huhdanmäki 2 (1000 00 6994). Huhdanmäki 2 löytyi varsinaisesti vuoden 2006 inventoinnissa, jolloin molemmat tarkastettiin.

Huhdanmäen tarkastuskäynnin aiheutti maa-aineksenottotoiminnan laajennushanke, josta oli toimitettu lausuntopyyntö Turun maakuntamuseoon (18.11.2008). Suunnitelmissa oli laajentaa ottoaluetta länteen päin mäen länsi-lounaisrinteellä olevan metsätien tuntumaan asti. Länsi-lounaisrinteellä olevista kiviröykkiöistä eteläisin – Huhdanmäki 2 – oli jäämässä ottoalueen sisälle, pohjoisin sen ulkopuolelle, mutta vain 20-30 m:n etäisyydelle ottoalueen rajasta. Maastotarkastus katsottiin aiheelliseksi nimenomaan siksi, että eteläisimmän kiviröykkiön – Huhdanmäki 2 – olemassaolosta oli ristiriitaista tietoa. Vuonna 2006 suoritetun inventoinnin aikana röykkiö oli olemassa kallioterassilla ja se oli valokuvattu (Inv. kert. 2006, s. 137). Luvanhakija oli kuitenkin ilmoittanut, että se oli jo vuosia sitten hävinnyt, kun alueella oli kuljettu traktorilla, eikä kohdetta osattu varoa.

Maastotarkastus suoritettiin 19.11.2008. Aurinkoisesta poutasäästä huolimatta olosuhteet havaintojen tekoon eivät olleet parhaat mahdolliset, koska maa oli kevyesti lumen peitossa. Huhdanmäki 2:n röykkiön tilanne kävi kuitenkin selville.

Kallioterassin yli ylärinteen suuntaan oli tehty karkea ajoura. Se oli ohjattu kulkemaan inventointikertomuksessa kuvatun röykkiön kautta niin, että röykkiö on tuhoutunut kokonaan. Kallioterassin metsänpuoleisella sivulla olevien katajien juurella oli lumen alla sivuun työnnettynä irtonaisia särmikkäitä kiviä, sammalta ja jäkälää. Muita merkkejä röykkiöstä ei ollut havaittavissa. Kyseiselle kohdalle otettiin GPS-paikannus: p=6738276, i=3297979 (tarkkuus 7 m). Se vastaa kutakuinkin vuoden 2006 inventoinnissa annettua sijaintikoordinaattia.

Vuoden 2006 inventoinnin yhteydessä on esitetty arvioita röykkiön tarkoituksesta. Yhtenä mahdollisuutena on pidetty varhaismetallikautista hautaröykkiötä. Myös rajamerkki tai kiukaan jäännös voisi tulla kysymykseen. Jäännöksen ajoittamisen ja tarkoituksen selvittämisen todetaan kuitenkin vaativan arkeologisia kaivauksia. Röykkiö oli määritelty 2 luokan kiinteäksi muinaisjäännökseksi

Muita tarkastuskäyntihavaintoja:

Huhdanmäki 2:n röykkiön ympäristöä tarkastettaessa alueelta paljastui yksi ennestään tuntema-

ton kiviröykkiö sekä 3-4 kivirakennetta. Nämä kaikki ovat maa-ainesottoalueen laajennusosan piirissä. Uudet löytökohteet voidaan lukea Huhdanmäki 2:n yhteyteen kuuluviksi.

Kiviröykkiö sijaitsee 40-50 metriä Huhdanmäki 2:n röykkiöstä ylärinteen suuntaan, pohjoisluoteeseen. Röykkiö on matala, selvästi rajautunut kohouma kalliopohjalla, kolmen nuoren männyn alla. Tieura kaartaa myös tämän röykkiön kautta niin, että sen länsiosa on repeytynyt auki. Itäpuolisko on vielä koskematon noin 3 m:n leveydeltä. Sen päällä on sammalta ja jäkälää, jonka läpi pistää esiin maakiviä. Auki revityn länsiosan kohdalla kalliopinnalla on jäljellä pientä lohkokivisälää, jota muualla kalliialueella ei ollut näkyvissä. Auki revitty kohta ei vaikuttanut vuosia vanhalta, vaan varsin uudehkolta avaukselta.

Röykkiön GPS-paikannus: p=6738330, i=3297959, tark. 7 m

Huhdanmäki 2:n luoteispuolella, noin 60 m:n päässä, on kolme pientä kiviryhmää linjassa 3-4 askelen päässä toisistaan. Vaikutti siltä, että myös Huhdanmäki 2:n röykkiö on samalla linjalla. Nämä kiviryhmät voisi tulkita jonkinlaisen aitauksen tai aidan pylväiden tukirakenteiksi. Rajalinjaa kyseisellä paikalla ei ole nykykarttojen mukaan.

Kiviryhmien GPS-paikannus: p=6738319, i=3297945

Turku 28.11.2008

Tutkija Heljä Brusila, Turun maakuntamuseo

1. Somero, Huhdanmäki 2. Uuden röykkiöhavainnon auki revittyä länsireunaa. Kuva lounaasta.
Kuva: H. Brusila 2008

2. Somero, Huhdanmäki 2. Uusi røykkiökohte lounaasta kuvattuna. Vasemmassa ylänurkassa maainesottoalueen maavalleja. Kuva: H. Brusila 2008

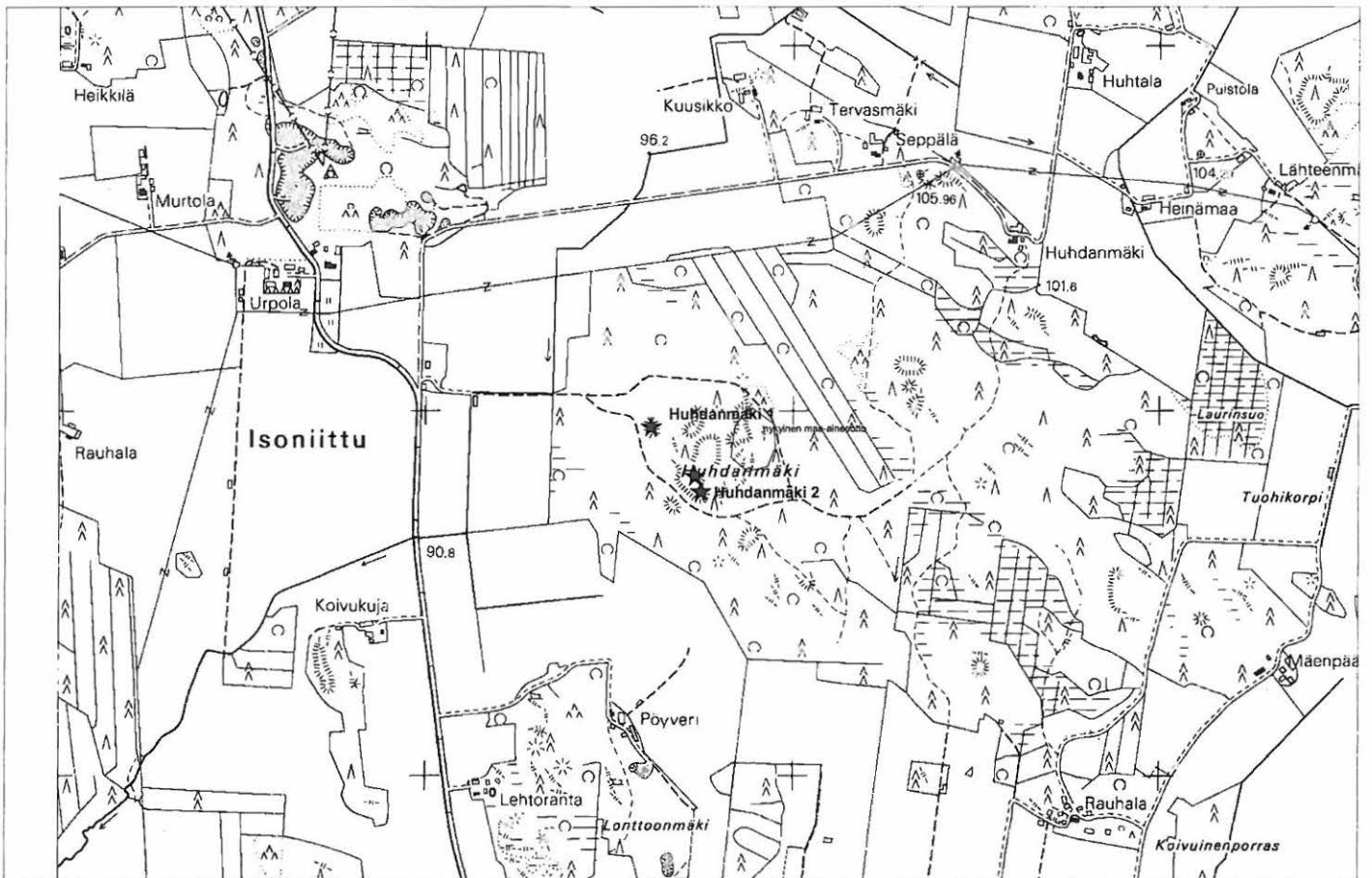

3. Somero, Huhdanmäki 2. Uusi røykkiökohte pohjois-luoteesta. Ennestään tunnettu røykkiö puiden takana kallioterassilla kuvan keskipaikkeilla. Kuva: H. Brusila 2008

4. Somero, Huhdanmäki 2. Ennestään tunnetun röykkiön aluetta. Vasemmalla tieura. Oikealla katajien juurella irtonaisilta vaikuttaneita lohkokiviä, sammal- ja jäkälämättäitä. Kuva: H. Brusila 2008

Ote peruskartasta 2024 03 MK 1:20000

SOMERO HUHDANMÄKI